

Položaj kitajščine v Sloveniji

Mateja Petrovčič

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za azijske študije

Prispevek obravnava umeščenost kitajščine v slovenskem šolskem sistemu, družbi in gospodarstvu. V prvem sklopu najprej predstavimo začetke poučevanja kitajščine pri nas in orišemo, na katerih stopnjah se je dandanes mogoče učiti kitajsko. V drugem poglavju položaj kitajščine v Sloveniji primerjamo z izobraževalnimi sistemi drugih držav Evropske unije, pri čemer vzamemo pod drobnogled obdobje zadnjih desetih let. Tretji sklop prispevka oriše prisotnost Kitajske v turizmu in gospodarstvu, v zadnjem sklopu pa izpostavimo nekatera vprašanja in izzive, ki nas morda čakajo v prihodnjih letih.

Ključne besede: kitajščina, sinologija, visokošolsko izobraževanje, srednješolsko izobraževanje, mednarodni jezikovni standardi

本文谈及对外汉语教学于斯洛文尼亚的教育体系与社会经济制度的角色地位。首先，就我国汉语教学的起源及现状作一概述，并关注学生选择汉语作为第三外语的动机以及教育形式。其次，对近十年来，我国及其他欧洲国家在汉语教学教育体系中的异同作一比较分析。再者，说明中国出境旅游发展及与我国经贸合作之现状，并于文章最后提出一些待解决且未来需持续关注之议题或挑战。

关键词：中文，汉学，高等教育，中等教育，国际语言标准

This paper discusses the position of Chinese as a foreign language in the Slovenian educational system, society and economy. In the first section, we present an overview of the beginnings of teaching Chinese in Slovenia, and outline the current situation. We are interested in two questions; first, at which level students may select Chinese as a foreign language, and second, in which form. The second section compares the status of Chinese in Slovenia with that in the educational systems of other European countries over the last ten years. The third section of the paper outlines the presence of China in tourism and economics, which leads to the last section that raises some questions and pays attention to some issues or challenges that we might face in the coming years with regard to Chinese and Slovenia.

Keywords: Chinese, sinology, tertiary education, upper-secondary education, international language standards

1 Kratek zgodovinski pregled poučevanja kitajščine v Sloveniji

1.1 Poučevanje kitajščine na univerzitetni ravni

Začetki poučevanja kitajščine v Sloveniji segajo v osemdeseta leta prejšnjega stoletja, ko je Slovensko orientalistično društvo organiziralo tečaje kitajskega jezika, družabna srečanja, predavanja, ogleda filmov in podobne dejavnosti, prek katerih se je javnost začela zavedati prisotnosti tega jezika in kulture v našem prostoru. Jeseni 1978 je Filozofska fakulteta Slovenskemu orientalističnemu društvu odstopila uporabo predavalnice za tečaje kitajščine, s čimer je ta jezik postal dostopnejši širšemu krogu študentov. Lektorate je vodil Mitja Saje, ki je leta 1981 tudi dobil redno delovno mesto lektorja na Filozofski fakulteti (Predin 2005: 32–33).

Zaradi maloštevilnih možnosti stika s tem jezikom je bilo kontaktnih ur pri lektoratih kitajščine več kot običajno. Namesto dveh srečanj tedensko so potekali lektorati kitajščine trikrat tedensko po dve šolski uri. Sprva sta obstajali dve težavnostni stopnji, kasneje pa se jim je pridružil še lektorat kitajskega jezika 3 (Predin 2005: 33).

Po dolgoletnih prizadevanjih za ustanovitev rednega študija sinologije, kar je z vsemi zapleti nazorno prikazano v Predin (2005), je v akademskem letu 1995/1996 stekel vpis v prvi letnik dodiplomskega programa Vzhodnoazijske študije. Študij je bil od samega začetka zasnovan kulturološko, kar je tudi nujno za celovito razumevanje kitajskega jezika in kulture. Pomen kulturnega konteksta, v katerega je postavljen jezik, je poudarjen tudi v Skupnem evropskem jezikovnem okvirju (SEJO), pri čemer se moramo zavedati, da je teh vsebin v stiku s kitajskim okoljem izredno veliko.

Celoten predmetnik študija sinologije v obdobju 1995–2005 je podrobneje predstavljen v Petrovčič (2005), na tem mestu pa se osredotočimo le na ožji vidik poučevanja jezika. Tabela 1 prikazuje, kako se je od leta 1995/96 spreminjal obseg jezikovnih ur po posameznih letnikih.

Akademsko leto	Število ur kitajskega jezika letno (tedensko)				
	1. letnik	2. letnik	3. letnik	4. letnik	
1995/96	180 (6)	-	-	-	
1996/97	180 (6)	180 (6)	-	-	
1997/98	180 (6)	180 (6)	0	-	
1998/99	240 (8)	180 (6)	0	0	
2000/01 do 2008/09	300 (10)	300 (10)	0	0	
Uvedba bolonjskega sistema	1. letnik dodipl.	2. letnik dodipl.	3. letnik dodipl.	1. letnik podipl.	2. letnik podipl.
2009/10 do 2013/14	360 (12)	300 (10)	120 (4)	60 (2)	0
od 2014/15 dalje ¹	360 (12)	240 (8)	120 (4)	60 (2)	0

Tabela 1. Pregled jezikovnih ur po letnikih od 1995/96 do 2018/19

Število kontaktnih ur pri jezikovnih predmetih se je z razvojem oddelka postopoma povečevalo, kar je v določeni meri tudi rezultat stalnega zaprosanja za zunanje financiranje in njegovega obnavljanja za dva do tri tuje lektorje letno.

Generacije zadnjih let, kjer vsako leto na dodiplomski študij sprejmemo 35 študentov, imajo torej v času dodiplomskega študija skupno 720 ur jezika.

Iz rezultatov študentskih anket opazamo potrebe in želje po dodatnih urah jezika, kar poskušamo uresničiti z obogatitvenimi vsebinami v spletnih učilnicah, vsakdo pa ima tudi možnost za pridobitev štipendije za izpopolnjevanje na Kitajskem ali na Tajvanu.

1.2 Poučevanje kitajščine na osnovnošolski in srednješolski ravni

Po razpoložljivih virih lahko presodimo, da je bila kitajščina kot interesna dejavnost prvič na voljo leta 2009 na Gimnaziji Jožeta Plečnika v Ljubljani, naslednje leto jo je ponudila tudi Osnovna šola Vič v Ljubljani (Straus 2018: 17), nadaljnji porast kitajščine v šolah pa je tesno povezan z ustanovitvijo Konfucijevega inštituta v Ljubljani (2010) in s sprejetjem učnega načrta za izbirni predmet kitajščina za osnovne šole (2011) in srednje šole (2013). Kot navaja Ilgo (2016), so bile med letoma 2013 in 2015 ustanovljene štiri Konfucijeve učilnice, in sicer Konfucijeva učilnica Maribor s sedežem na II. Gimnaziji Maribor, Konfucijeva učilnica Ljubljana s sedežem na Osnovni šoli Trnovo, Konfucijeva učilnica Kranj s sedežem

1 Študijski programi sinologije so se v letih 2018/19 in 2019/20 znova posodobili, vendar spremembe ne zadevajo jezikovnih predmetov.

na Gimnaziji Kranj in Konfucijeva učilnica Koper s sedežem na Univerzi na Primorskem. Poučevanje kitajščine, še dodaja Ilgo, poteka tudi po številnih vrtcih, osnovnih šolah ter različnih fakultetah v Sloveniji.

Straus (2018) z Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije navaja, da je kitajščina zadnji tuji jezik, ki je bil umeščen v slovenske vzgojno-izobraževalne programe. Obenem izpostavlja formalno težavo, da trenutni študij sinologije ne omogoča pedagoške izobrazbe, brez katere se v šolski prostor in učni proces ne da vstopiti (94.–100. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, 1996).² Kot začasna rešitev je bila nakažana možnost pridobitve pedagoško-andragoške izobrazbe v okviru posebnega programa. Na podlagi potrjenega Učnega načrta za kitajščino v osnovni šoli (Istenič in Sernelj 2011)³ je minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport marca 2012 izdal Odredbo o spremembi vzgojno-izobraževalnega programa osnovna šola, s katero se v predmetnik osnovne šole doda nov izbirni predmet kitajščina. Prav tako je bil v decembru 2012 sprejet Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole, v katerega je bil dodan odstavek, da je »učitelj kitajščine lahko, kdor je končal univerzitetni študijski program vzhodnoazijske študije (smer sinologija) ali magistrski študijski program druge stopnje sinologija.«⁴

Učenci osnovnih šol so si lahko prvič izbrali kitajščino kot obvezni izbirni predmet v šolskem letu 2013/14. Straus (2018) v svojem prispevku predstavi podatke o številu učencev, ki so se za to opcijo odločili v letih od 2013/2014 do 2016/2017. Po teh podatkih naj bi začetnemu navdušenju sledil upad zanimanja, tako po številu otrok kot po številu šol, ki so kitajščino razpisale kot obvezni izbirni predmet v zadnji triadi osnovne šole. Straus tudi omenja, da se ti podatki razlikujejo od rezultatov raziskave, ki jih je pridobila Ilgo (2016). Primerjava podatkov je pokazala, da informacije o številu učencev in dijakov, ki so bili vpisani k izbirnemu predmetu kitajščina, sicer niso identične, vendar so primerljive. Obenem je pokazala, da zanimanje za kitajščino in kitajsko kulturo ne upada, saj je bilo število vpisanih

2 <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445> (20. 5. 2019).

3 https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/izbirni/3-letni/Kitajscina_izbirni.pdf (8. 10. 2019).

4 Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole, *Uradni list RS*, št. 109/11, 10/12, 92/12, 49/13 in 75/15, člen 1. 2. 95. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10943> (20. 05. 2019).

na interesno dejavnost Spoznavanje kitajske kulture in jezika vsako leto bistveno večje od vpisanih na obvezni izbirni predmet kitajščina (gl. Ilgo 2016: 87–90).

Poleg tega je iz najnovejšega internega poročila Konfucijevega inštituta za leto 2018/19⁵ razvidno, da se kitajščina izvaja prek celotne vertikale, od vrtca do fakultete. V tem letu potekajo aktivnosti v dveh vrtcih, desetih osnovnih šolah, devetih srednjih šolah in petih visokošolskih ustanovah.⁶

Večina zgoraj omenjenih tečajev poteka 2 do 4 ure tedensko na posamezno stopnjo. Konfucijeve učilnice organizirajo tudi tečaje za različne starostne skupine ter pouk za mlajše in starejše kitajske otroke.

Učenje kitajščine je (vsaj teoretično) razpisano tudi na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje in verjetno še marsikje, vendar za to nimamo zanesljivih podatkov. Prelet spletnih strani še pokaže, da tudi številne jezikovne šole širom Slovenije ponujajo tečaje kitajskega jezika, vendar nisem zasledila raziskave, ki bi predstavila dejansko stanje tečajev in tečajnikov.

2 Položaj kitajščine v vzgojno-izobraževalnih sistemih držav Evropske unije

Evropsko informacijsko omrežje na področju izobraževanja Eurydice vsakih nekaj let objavi poročilo o stanju poučevanja jezikov v Evropi. Podatki iz poročila leta 2017 kažejo, da je kitajščina prisotna v izobraževalnih sistemih desetih držav Evropske unije. Predhodno poročilo iz leta 2012 je poučevanje kitajščine zabeležilo v šestih državah.

Tabela 2 prikazuje, na katerih stopnjah se izvaja pouk kitajščine. Oznaka ISCED 1 poimenuje »primarno izobraževanje ali prvo obdobje osnovnega izobraževanja«,

5 Poročilo je interne narave in ni javno dostopno na spletu.

6 Ustanove po abecednem redu: vrtci Vrtec Hansa Christiana Andersena Ljubljana, Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica; osnovne šole: OŠ A. T. Linhartaradovljica (2. do 5. razred), OŠ Elvire Vatovec Prade (2. do 9. razred), OŠ Elvire Vatovec Prade, Podružnična šola Sv. Anton (3. do 4. razred), OŠ Franceta Prešerna Maribor (6. do 9. razred), OŠ Korte (3. do 5. razred), OŠ Orehek Kranj (7. do 9. razred), OŠ Savsko naselje Ljubljana, OŠ Stražišče Kranj (1. do 6. razred), OŠ Trnovo Ljubljana, OŠ Vojke Šmuc Izola (3. do 4. razred); srednje šole: Gimnazija Bežigrad Ljubljana, Gimnazija Jožeta Plečnika Ljubljana, Gimnazija Koper, Gimnazija Kranj, Gimnazija Ptuj, Gimnazija Šentvid Ljubljana, II. gimnazija Maribor, Konfucijeva učilnica Koper (9. razred OŠ do 2. letnik SŠ), Srednja šola Izola; fakultete: Ekonomska fakulteta UL, Fakulteta za družbene vede UL, Interdisciplinarni doktorski program Humanistika in družboslovje, področje Didaktika tujih jezikov, Rektorat Univerze v Mariboru, Fakulteta za turistične študije – Turistica UP.

kar z drugimi besedami pomeni 1. in 2. triada osnovne šole. ISCED 2 je oznaka za »nižje sekundarno ali drugo obdobje osnovnega izobraževanja«, kar je v našem sistemu 3. triada osnovne šole. ISCED 3 je ustreznica za »višje sekundarno izobraževanje« oziroma obdobje srednješolskega izobraževanja (Razvrstitev kategorij slovenskega sistema izobraževanja v kategorije po ISCED 1997 2012: 14).⁷

Država Evropske unije	ISCED 1	ISCED 2	ISCED 3
Malta		●	●
Belgija (francoski del)			●
Danska			○●
Francija	○●	○●	○●
Italija			○●
Madžarska	●	●	
Nizozemska		●	●
Portugalska			●
Slovenija		●	●
Turčija		○●	○●
Romunija			○
Norveška			○

○ podatki iz leta 2012

● podatki iz leta 2017

Tabela 2. Umestitev kitajščine v učne načrte po stopnjah ISCED 1 do ISCED 3⁸

Na Malti so šole *obvezane* ponuditi kitajščino kot tuji jezik, medtem ko se šole ostalih devetih držav s tega seznama *lahko* same odločijo, ali bodo kitajščino ponudile kot tuji jezik ali ne.

7 https://www.stat.si/Klasius/Docs/PretKLASIUS-SRV_%20ISCED97.pdf (1. 6. 2019).

8 European Commission/EACEA/Eurydice, (2013). Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2012 Edition. Eurydice Report. 48. DOI: 10.2797/83967 <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/26d366d8-031d-472c-bec6-81c8d258ce58/language-en> (1. 6. 2019).

European Commission/EACEA/Eurydice, (2017). Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 47. DOI: 10.2797/839825 <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/73ac5ebd-473e-11e7-aea8-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF> (1. 6. 2019).

3 Kitajščina v povezavi s turizmom in gospodarstvom

Domače in tuje raziskave s področja turizma kažejo, da je Kitajska postala najhitreje rastoči izhodni turistični trg na svetu. Čeprav v Evropi največji obisk beležijo Francija, Nemčija, Anglija, Italija in Švica (Long-Haul Travel Barometer 1/2019),⁹ pa se tudi delež kitajskih turistov, ki prihajajo v Slovenijo, postopoma povečuje.

Iz letnih poročil Slovenske turistične organizacije (STO) razberemo, da število prihodov kitajskih turistov stalno narašča. Od leta 2006, ko je v Slovenijo prispelo okrog 3000 kitajskih gostov, se je njihovo število prihodov do leta 2015 povečalo na približno 38.000 letno (STO 2016: 24). Te številke se zadnja leta še povečujejo, kar prikazuje Tabela 3.

Leto	Prihodi turistov	Delež vseh prihodov	Prenočitve turistov	Delež vseh prenočitev
2016	45.324	1,05 %	65.038	0,58 %
2017	64.599	1,80 %	89.080	1,04 %
2018	87.171	1,97 %	136.440	1,22 %

Tabela 3. Število turističnih prihodov in prenočitev v letih 2016–2018¹⁰

Deleži prihodov in nočitev so – gledano v celoti – še vedno zelo majhni, vendar letno sprejeti 87 tisoč kitajskih turistov ni tako malo. Že s tega vidika ima znanje kitajščine močan potencial.

Iz razmerja prenočitev in prihodov lahko hitro razberemo, da kitajski turisti ostajajo v Sloveniji povprečno 1,57 dni, kar pomeni, da smo zanje le tranzitna dežela

9 <https://etc-corporate.org/reports/long-haul-travel-sentiment-survey-index-march-2019/> (2. 4. 2019).

10 Slovenska turistična organizacija (2016). Turizem v številkah 2015. https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/raziskave/spirit_tvs_2015_A4_SLO_dodatek_21688.pdf (1. 6. 2019).
Slovenska turistična organizacija (2017). Turizem v številkah 2016. https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/raziskave/2017_06_sto_tvs_2016_a4_slo_web.pdf (1. 6. 2019).
Slovenska turistična organizacija (2018). Turizem v številkah 2017. https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/tvs/tvs_turizem_v_stevilkah_2017.pdf (1. 6. 2019).
Slovenska turistična organizacija (2019). Turizem v številkah 2018. https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/raziskave/tvs_2018/tvs_interactive.pdf (1. 6. 2019).
Slovenska turistična organizacija (2019). Turizem v številkah. Prihodi in prenočitve, mesečni, letni 2018 (končni). https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/raziskave/statistini_podatki_2019/prihodi_in_prenocitve_turistov_po_drzavah_slovenija_2018_koncni_podatki.xlsx (1. 6. 2019).

v paketni ponudbi evropskih držav. Njihova potovanja naj bi namreč večinoma trajala 7–14 dni (Long-Haul Travel Barometer 1/2019).¹¹

Potencial našega turizma je verjetno v petični in luksuzni ponudbi, ki bi izpostavila prednosti naravnih lepot, kulturnih in zgodovinskih znamenitosti ter kulinarčnih izkustev, s poudarkom na osebni noti. Pri tem je za celovito razumevanje želja in potreb tujega gosta nujno poznavanje širšega kulturnega konteksta, za kar je zgolj poznavanje jezika premalo. Poleg tega bi bilo smiselno, da bi se specifičnih raziskav lotili neposredno in se s tem izognili nepotrebnim stereotipom. Poglejmo si samo obratno situacijo – kitajske restavracije pri nas ponujajo prirejeno, evropeizirano kitajsko hrano, ki naj bi ustrezala našim predstavam o kitajski kulinariki. Mi tako posledično sklepamo, da so jedi, ki jih ponuja vrsta kitajskih restavracij, avtentično kitajske. Kako naj ne bi bile, če pa isto jed ponujajo različne restavracije širom Slovenije. Z neposrednim stikom lahko odkrijemo številne druge dobrrote, ki so nam na račun vzajemnih zmotnih predstav skrite.

To ne pomeni, da negiramo pomen tujih raziskav, temveč da cenimo kader, ki je sposoben prebiti meje stereotipov in informacije ustrezno prestaviti v prakso. V raziskavi kitajskega izhodnega turističnega trga (World Tourism Cities Federation Ipsos)¹² najdemo vrsto podatkov o različnih profilih turistov, njihovih pričakovanjih, željah, navadah, preferencah in še mnogo več, kar lahko služi kot izhodišče v naših konkretnih primerih, za kar bi potrebovali tesno sodelovanje sinologov in drugih strokovnjakov. Menim, da se tega premalo zavedamo, ne le v turizmu, temveč tudi v gospodarstvu.

Na spletnih straneh SPIRIT Izvozno okno¹³ na primer preberemo, da sega gospodarsko sodelovanje s Kitajsko na različne gospodarske panoge, pri čemer bi imel kader z znanjem kitajskega jezika in kulture po predvidevanjih veliko konkurenčno prednost. Koliko od navedenih podjetij dejansko zaposluje sinologe, ni znano, vendar hiter pregled družbenih omrežij pokaže predvsem potrebe za krajša priložnostna prevajalska dela. Povpraševanje po kadru je sicer pozitivna stvar, vendar bi se morala podjetja zavedati, da bi bilo dolgoročno gledano bolj smiselno zaposliti

11 <https://etc-corporate.org/reports/long-haul-travel-sentiment-survey-index-march-2019/> (2. 4. 2019).

12 Market Research Report on Chinese Outbound Tourist (City) Consumption (2017–2018). <http://www.wtcf.org.cn/uploadfile/2018/0913/20180913025210427.pdf> (1. 6. 2019).

13 Za več informacij o gospodarskem sodelovanju s Kitajsko glej <https://www.izvoznookno.si/drzave/kitajska/predstavitev-drzave/> (15. 4. 2019).

določeno osebo in ji dati priložnost, da se izpopolni za specifične potrebe izbrane stroke. Študij sinologije, pri katerem študenti dosežejo najvišjo raven znanja kitajskega jezika in kulture v našem prostoru, ne izobražuje ozko usmerjenih prevajalcev, temveč diplomantom ponudi širino, ki je predpogoj za nadaljnjo usmeritev.

4 Izzivi

Eden od ključnih izzivov je torej ozavestiti javnost in delodajalce, da iskanje priložnostnih prevajalcev ni pravi pristop k sodelovanju s Kitajsko. Ob znanju jezika je potrebno še široko kulturološko znanje, ki že po formulaciji Skupnega evropskega jezikovnega okvirja »omogoča poznavanje kulturnega konteksta, v katerega je jezik postavljen«.

Prav tako je nemogoče pričakovati, da bi diplomirani sinologi ob koncu študija dosegali primerljivo raven jezikovnega znanja kot kolegi anglisti ali diplomanti ostalih indoevropskih jezikov, s katerimi se srečamo že skozi prvi ali drugi tuji jezik v osnovni in srednji šoli.

To nas pripelje do razmisleka, do katere stopnje se je mogoče kitajski jezik v danem obsegu ur naučiti. Učni načrti za splošne gimnazije predvidevajo, da se dijaki drugi tuji jezik učijo skupno 420 ur, pri čemer dosežejo raven B1. S 720 kontaktnimi urami, kolikor jih imamo v predmetniku dodiplomske in podiplomske sinologije, bi bilo s tega vidika mogoče doseči bistveno višjo raven, pri čemer ne smemo pozabiti na vprašanje pismenosti, ki dobi pri jezikih z nečrkovnimi pisavami povsem nov pomen. Za osnovno pismenost v kitajščini je namreč treba znati okrog 3500 pismenk, kar ni primerljivo z nekaj deset črkami abecede.

Kot zanimivost omenimo, da ameriško zunanje ministrstvo loči pet ravni jezikovne usposobljenosti.¹⁴ Osnovna usposobljenost (raven 1) pomeni zmožnost uspešnega sporazumevanja na potovanju, zmožnost branja osebnih in krajevnih imen, uličnih znakov, trgovskih oznak in števil. Minimalna jezikovna usposobljenost za poslovne stike nastopi na ravni 3. To pomeni, da govorec uporablja relativno natančne strukture in tematiki primerno besedišče. Poleg tega je na tej stopnji mogoče brati običajne časopise, rutinsko korespondenco in poročila. Ko govorec doseže polno strokovno usposobljenost (četrta stopnja), lahko govori in bere tekoče in natančno na vseh ravneh, ki ustrezajo potrebam izbranega dela. Peta raven je raven naravnih govorcev.

14 Klasifikacije so dostopne na številnih straneh, ena izmed njih je <https://careers.state.gov/faq-items/language-proficiency-definitions/> (17. 4. 2019).

Za doseganje ravni strokovne usposobljenosti naj bi za francoščino, italijanščino, španščino ali portugalščino porabili 600–750 ur učenja, pri čemer se potrebni čas pri učenju arabščine, kitajščine, japonsčine ali korejščine podaljša na 2200 ur.¹⁵ Te smernice so sicer izdelane za govorce angleščine, vendar nam dajo okvirno predstavo, da ne moremo enačiti števila ur za različne jezike. V istem obsegu ur bi bila torej dosežena raven trikrat manjša. Poleg tega se samo po sebi poraja vprašanje, kaj ponujajo tečaji *poslovne kitajščine*, če je potrebno toliko ur za precej bolj osnovno sporazumevalno raven.

Pri nas torej učenci in dijaki že lahko izberejo kitajščino v osnovni in srednji šoli kot tretji tuji jezik, vendar v tem trenutku vertikalna povezanost od osnovne šole do fakultetne ravni še ni izdelana. Prav tako ni enotnih standardov, koliko naj bi se slušatelji v enem letu naučili. O predlogih za celovitejši učni načrt z vertikalno povezanostjo in predvidenih ravneh znanja jezika je bilo govora že v Petrovič (2018), a enovitih stališč o tem, kako doseči ravni znanja po SEJO, trenutno še ni. Vsi poznavalci kitajskega jezika se namreč strinjajo, da sta koncepta »raven A1« in predvidena zahteva, da naj bi govorec na tej stopnji znal »napisati razglednico, ki vključuje kratko in preprosto besedilo, npr. pošiljanje pozdravov z morja ali počitnic«, nezdržljiva. Prav tako ne moremo pričakovati, da bi govorec na ravni A1 znal »izpolniti dokument, ki zahteva osnovne podatke, na primer pri prijavi v hotel, kot so imena, priimki, naslovi, nacionalnosti in podobno«. Ko govorimo o komunikacijski zmožnosti v kitajščini, moramo ponovno razmisliti, kaj dejansko pomenijo posamezni kriteriji.

Poleg Evropskega referenčnega okvirja sta s kitajskega vidika pomembna še dva jezikovna standarda. Na programih sinologije od leta 2015 dalje, ko sta izšla učbenika *Sodobna kitajščina 1* in *Sodobna kitajščina 2*, poučevanje sodobnega kitajskega jezika usklajujemo z dvema mednarodnima standardoma, tj. s kitajskim standardom *Hanyu Shuiping Kaoshi* (HSK) in tajvanskim standardom *Test of Chinese as a Foreign Language* (TOCFL). Poleg tega poskušamo izboljševati učinkovitost učenja z različnimi metodami in obogatitvenimi dejavnostmi v spletnih učilnicah, s čimer korak za korakom zmanjšujemo razkorak med pričakovanji trga delovne sile in dejanskimi zmožnostmi v okviru študijskih programov.

---

15 Bolj natančna kategorizacija jezikov po težavnostnih stopnjah je na voljo na strani <https://www.state.gov/key-topics-foreign-service-institute/foreign-language-training/> (12. 4. 2019).

5 Kratke sklepne misli

Kitajščina je v slovenskem prostoru trdno prisotna na visokošolski ravni, do neke mere pa tudi v srednjih in osnovnih šolah. S tega vidika je stanje pri nas primerljivo z nekaterimi drugimi evropskimi državami. Glede na gospodarsko rast Kitajske bi pričakovali, da bodo podjetja prepoznala potencial sinologov, vendar po ponudbah za delo sodeč temu še zdaleč ni tako. Krajša priložnostna dela namreč ne omogočajo poglobljene specializacije v določeno smer. Po drugi strani se specialist določenega področja ne more v nekaj tečajih priučiti dovolj jezika in kulture. Nekaj prostora za izboljšave je še na področju izobraževanja, spremeniti pa bi se morala tudi pričakovanja, dojemanja in vizije delodajalcev.

Literatura

- Ilgo, Tina (2016). *Predstavitev rezultatov analize ankete o stanju na področju poučevanja kitajščine v slovenskem vzgojno-izobraževalnem prostoru v letu 2015/2016*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/Analiza-Stanja-Poucevanje-Kitajscine.pdf> (1. 6. 2019).
- Istenič, Saša; Sernelj, Tea (2011). Program osnovna šola. Kitajščina kot izbirni predmet. Učni načrt. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/izbirni/3-letni/Kitajscina_izbirni.pdf (20. 5. 2019).
- Petrovčič, Mateja (2005). Predmetnik od ustanovitve Oddelka do danes. *Azijske in afriške študije* 9 (1). 70–85.
- Petrovčič, Mateja (2018). Chinese as a Foreign Language in Slovene Upper Secondary Education and Outline of Curriculum Renewal. *Acta Linguistica Asiatica* 8 (1). 27–37. <https://doi.org/10.4312/ala.8.1.27-37>.
- Predin, Andrej (2005). Pionirsko delo na področju sinoloških študij. *Azijske in afriške študije* 9 (1). 25–41.
- Straus, Bronka (2018). Teaching Foreign Languages in Slovenian School System: Is There any Room for Japanese? *Acta Linguistica Asiatica* 8 (1). 9–25. <https://doi.org/10.4312/ala.8.1.9-25>.